מהדורה למורה – סרטון: זיכרון החורבן – מה זכרנו ומה שכחנו

- מטרה: צפייה פעילה בסרטון על "זיכרון החורבן – מה זכרנו ומה שכחנו": שאלות לפני, במהלך ואחרי הצפייה.
- זמן מומלץ: 30 דקות
- מסלול: רגיל · חט"ב · תיכון
- הפעילות באתר: https://historia-et-hachadasha.sites.tab.bot/video-zikaron-churban.html

הנחיות להפעלה

- הקרינו את הסרטון/ים מעמוד הסרטון באתר. עצרו אחרי כל קטע לשאלות "במהלך הצפייה".
- לוודא: שנת נפילת מצדה – 73 או 74 לספירה (מחלוקת מחקרית)
- לוודא: הקמת קשת טיטוס – בסמוך ל-81 לספירה, בימי הקיסר דומיטיאנוס
- לוודא: זמן פעילותו של אלעזר הקליר – משוער (המאות ה-6–7)
- לוודא: 'יוסיפון' – המאה ה-10, דרום איטליה
- לוודא: המנהג של יהודי רומא לא לעבור תחת קשת טיטוס – מסורת עממית
- לוודא: הפרשנות שחז"ל 'דחקו' את זיכרון המרד ואת יוסף בן מתתיהו – פרשנות מחקרית ולא עובדה מוסכמת; להציג כשאלה לדיון
- לוודא: זיהוי מצדה במאה ה-19 (1838–1842) והחפירות בשנות ה-60 של המאה ה-20
- לוודא: אגדת 'תן לי יבנה וחכמיה' – תלמוד בבלי, גיטין נו ע"ב; 'שנאת חינם' – יומא ט ע"ב
- לוודא: המשנה במסכת תענית ד, ו – חמישה דברים אירעו בתשעה באב

מפתח תשובות

לפני הצפייה

#	תשובה
1	תשובה אישית (מעוררת ידע קודם).
2	ד – האופן שבו קבוצה או עם בוחרים לזכור את עברם ולהנחיל אותו.
3	ד – שריפת בית המקדש בירושלים בידי הרומאים בשנת 70 לספירה.

במהלך הצפייה

#	תשובה
1	תשובות לפי הסרטון. אפשר להיעזר בעמוד היחידה – דמויות: רבן יוחנן בן זכאי, יוסף בן מתתיהו, טיטוס; מושגים: זיכרון קולקטיבי, חורבן הבית השני, יבנה.
2	תשובות לפי הסרטון. אפשר להיעזר בעמוד היחידה – דמויות: רבן יוחנן בן זכאי, יוסף בן מתתיהו, טיטוס; מושגים: זיכרון קולקטיבי, חורבן הבית השני, יבנה.

אחרי הצפייה

#	תשובה
1	תשובה אישית; לבדוק: רעיון מהסרטון + קשר נכון לחיינו היום.

נכון או לא נכון

#	תשובה
1	נכון
2	לא נכון – השנה הנכונה: 1949
3	נכון
4	לא נכון – השנה הנכונה: 70
5	נכון

סיבה ותוצאה

#	תשובה
1	א – מעבר ממרכזיות המקדש והקורבנות לבית הכנסת, לתפילה וללימוד
2	ד – הקמת מרכז יבנה ועיצוב זיכרון המדגיש לימוד ותיקון מוסרי
3	ג – הזיכרון הפך גם לקריאה לאחדות ולתיקון יחסים בין אדם לחברו
4	ב – הוא ומצדה כמעט לא נזכרים בספרות חז"ל

שאלה לשיח ולכתיבה

#	תשובה
—	תשובה אישית: רעיון מרכזי ברור, נימוק/דוגמה, משפטים שלמים

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

סרטון: זיכרון החורבן – מה זכרנו ומה שכחנו – דף תרגול

צפו בסרטון בעמוד "זיכרון החורבן – מה זכרנו ומה שכחנו – סרטון ושאלות" באתר וענו על השאלות לפי הסדר.

חלק א' – לפני הצפייה

1. מה ההבדל בין 'היסטוריה' לבין 'זיכרון'? נסו לנסח במשפט אחד.

2. מה פירוש המושג "זיכרון קולקטיבי"?

א) יום צום ואבל לזכר חורבן שני בתי המקדש ואסונות נוספים.

ב) שער ניצחון רומי ברומא ובו תבליט של נשיאת מנורת המקדש כשלל.

ג) ספר עברי מימי הביניים שעיבד סיפורים מתולדות ימי הבית השני.

ד) האופן שבו קבוצה או עם בוחרים לזכור את עברם ולהנחיל אותו.

3. מה פירוש המושג "חורבן הבית השני"?

א) יום צום ואבל לזכר חורבן שני בתי המקדש ואסונות נוספים.

ב) ההבחנה בין מה שקרה בפועל לבין מה שנבחר לספר ולהנחיל.

ג) שירי אבל הנאמרים בתשעה באב, רבים מהם מימי הביניים.

ד) שריפת בית המקדש בירושלים בידי הרומאים בשנת 70 לספירה.

חלק ב' – במהלך הצפייה

1. במהלך הצפייה (או ההאזנה): רשמו שתי דרכים שבהן זכרו היהודים את החורבן.

2. במהלך הצפייה (או ההאזנה): מה, לפי הדוברים, נשכח או נדחק לשוליים, ומדוע?

חלק ג' – אחרי הצפייה

1. אחרי הצפייה (או ההאזנה): בחרו מנהג זיכרון אחד והסבירו איזה מסר הוא מעביר.

חלק ד' – נכון או לא נכון

סמנו נכון או לא נכון לפי מה שלמדתם.

#	משפט	נכון	לא נכון
1	בתשעה באב צמים וקוראים את מגילת איכה.	◯	◯
2	בשנת 66: המנורה, בהשראת תבליט קשת טיטוס, נבחרת לסמל מדינת ישראל.	◯	◯
3	בחתונה שוברים כוס – זכר לחורבן.	◯	◯
4	בשנת בשנות ה-70: כיבוש ירושלים וחורבן בית המקדש השני; ראשית מרכז יבנה (על פי המסורת).	◯	◯
5	בקשת טיטוס ברומא רואים את המנורה.	◯	◯

חלק ה' – סיבה ותוצאה

התאימו לכל סיבה את התוצאה.

#		אות	
1	חורבן בית המקדש בשנת 70	____	א. מעבר ממרכזיות המקדש והקורבנות לבית הכנסת, לתפילה וללימוד
2	החכמים ביקשו להבטיח את המשכיות העם בלי מקדש	____	ב. הוא ומצדה כמעט לא נזכרים בספרות חז"ל

#		אות	
3	התלמוד הסביר את החורבן ב'שנאת חינם'	____	ג. הזיכרון הפך גם לקריאה לאחדות ולתיקון יחסים בין אדם לחברו
4	ספרי יוסף בן מתתיהו נכתבו ביוונית ונשמרו בעיקר בידי נוצרים	____	ד. הקמת מרכז יבנה ועיצוב זיכרון המדגיש לימוד ותיקון מוסרי

חלק ו' – שאלה לשיח ולכתיבה

מדוע לדעתכם בחרו חז"ל לזכור את החורבן דרך סיפורים על יחסים בין בני אדם ולא דרך סיפורי קרבות?

- כתבו את עמדתכם.
- נמקו בעזרת דוגמה מהסרטון או מהיחידה.

כרטיס יציאה

דבר אחד חדש שלמדתי מהסרטון:

שאלה שהייתי רוצה לשאול:

דרגו את הסרטון: ☆ ☆ ☆ ☆ ☆